

2. ASMENS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS PASLAUGŲ PRIEINAMUMO ASMENINĖS (PERSONALIZUOTOS) MEDICINOS IR ŽMOGAUS GENOMO TYRIMŲ SRITYSE GERINIMAS, ĮVERTINANT INFEKČINIŲ LIGŲ PANDEMIJOS GRĖSMES (PAGAL COVID-19)

Temos pagrindimas

Kiekvienos šalies genų fondas yra savitas. Šie savitumai leidžia įvertinti populiacijai būdingas ligas ir jų paplitimą, kurti ir klinikinėje praktikoje taikyti populiacijai tinkamiausius genetinių tyrimų metodus, plėtoti ypač veiksmingus asmeninės (personalizuotos) medicinos metodus ligoms diagnozuoti ir gydyti, įvertinant infekcinių ligų pandemijos grėsmes (pagal COVID-19).

Pastarųjų dešimtmečių žmogaus genomo bei pogenominių tyrimų, tapusių viena svarbiausių biomedicinos tyrimų krypčių, laimėjimai, naujos bioinformacinės ir eksperimentinės technologijos leidžia tirti naujus įvairias ligas ir/arba polinkį joms lemiančių genų variantus ir jų raiškos ypatumus, pasirinkti patogenezės mechanizams tirti tikslingus patofiziologinius, metabolinius ir signalinius kelius, įvertinti specifinių nukleotidų sekų variantų reikšmę atitinkamų ligų (nuo retų monogeninių iki paplitusių daugiaveiksnių) epidemiologijai konkrečioje populiacijoje. Tai leidžia kurti ir tobulinti genomikos žiniomis pagrįstus naujus diagnostikos, gydymo ir ligų prevencijos metodus, ypatingai reikalingus įvertinant infekcinių ligų pandemijos grėsmes (pagal COVID-19). Šių metodų taikymas teikia vis daugiau galimybių nuo bendrų gydymo schemų pereiti prie žymiai veiksmingesnio ir kuo mažiau šalutinių poveikių turinčio individualizuoto gydymo. Įvairių žmonių populiacijų tyrimai atskleidžia jų genetinės įvairovės skirtumus, tarp jų – skirtingą su įvairia patologija ar polinkiu jai siejamų bei už vaistų metabolizmą atsakingų genų alelių dažnį. Atskirų populiacijų tyrimai yra labai svarbūs dėl tokiose populiacijose išlikusių specifinių genetinių ypatumų, kas daro jas unikalias besikeičiant aplinkos veiksniams.

Tikslas ir laukiami rezultatai

Siekiant didinti šalies regioninį ir tarptautinį konkurencingumą, vykdant nacionalinę ir Europos Sąjungos politiką asmeninės (personalizuotos) ir žmogaus genomo tyrimų srityse, stiprinti ir plėsti asmens sveikatos priežiūros paslaugų kokybę bei gerinti prieinamumą (asmeninės (personalizuotos) medicinos ir žmogaus genomo tyrimų srityse), tikslingi:

1. Nacionalinio asmeninės (personalizuotos) ir medicininės genomikos plano parengimas ir rekomendacijų SAM sudarymas.
2. Nacionalinio biobanko padalinių ir tyrimų centrų, kuriuose kaupiami sveikų asmenų bei pacientų biologiniai mėginiai ir tiriama populiacijos genetinė įvairovė, duomenų panaudojimo teikiant asmens sveikatos priežiūros paslaugas galimybių tyrimas.
3. Visuotinės Lietuvos naujagimių/gyventojų patikros, taikant viso genomo sekoskaitą, efektyvumo įvertinimas.

Išsamesnę informaciją teikia

Raimonda Janonienė, LR SAM Strateginio planavimo ir valdymo skyriaus vedėja, tel. (8 5) 260 4718, e. p. raimonda.janoniene@sam.lt